

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 53/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Slovenskej republiky**, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/74/2022 z 31. mája 2023 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. decembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Sťažovateľka navrhuje zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola stranou v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I v procesnom postavení žalovanej, proti ktorej sa žalobkyňa domáhala náhrady škody spôsobenej výkonom verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) z titulu nesprávneho úradného postupu zo strany súdnej exekútorky vo viacerých exekučných konaniach, do ktorých žalobkyňa vstúpila do postavenia oprávnenej, keď jej nebola poukázaná celá vymožená suma.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 18C/11/2017 z 15. januára 2019 žalobu zamietol a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania. Žalobkyňou uplatňovaný nárok posúdil ako škodu, ktorej náhradu nie je možné dosiahnuť inak ako od súdneho exekútora alebo od štátu na základe jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Výkon exekučnej činnosti posúdil ako zverený výkon štátnej moci, v dôsledku čoho sa na súdneho exekútora pri výkone exekučnej činnosti vzťahuje aj právny režim náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Okresný súd zdôraznil, že súdna prax už dospela k tomu, že vzťah medzi súdnym exekútorom a účastníkom exekučného konania nemožno považovať za súkromnoprávny, a preto na strane súdneho exekútora nemohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu podľa § 451 Občianskeho zákonníka na úkor účastníka exekučného konania (uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/19/2010 z 28. februára 2011 a sp. zn. 6MCdo/4/2011 z 8. augusta 2012) z titulu nevyplatenej vymoženej sumy. Avšak ustálil, že žalobkyňa si uplatnila svoj nárok predčasne, keďže proti súdnej exekútorke podala podnet na začatie trestného stíhania, v rámci ktorého si uplatnila náhradu škody, a súčasne si v konkurznom konaní uplatnila pohľadávku tvoriacu predmet tohto sporu, pričom tieto konania neboli v čase rozhodovania o predmete sporu ukončené.

4. Na odvolanie žalobkyne bol rozsudok okresného súdu rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Co/203/2019 z 15. decembra 2021 zmenený tak, že sťažovateľke bola uložená povinnosť zaplatiť žalobkyňi sumu 6 881,01 eur s príslušenstvom a vo zvyšku bola žaloba zamietnutá.

5. Krajský súd zastával názor, že boli splnené všetky zákonné obligatórne predpoklady na priznanie nároku na náhradu škody. Krajský súd akcentoval správnosť záverov okresného súdu, odkazujúc pritom na rozhodovaciu činnosť ústavného súdu, podľa ktorých sa zodpovednosť za škodu pri výkone exekučnej činnosti súdneho exekútora prenáša na štát a aplikuje sa právny režim podľa zákona č. 514/2003 Z. z. s výnimkou sumy pozostávajúcej z odmeny súdneho exekútora a dane z pridanej hodnoty. Za správne krajský súd označil aj závery okresného súdu, že vzťah medzi žalobkyňou a súdnym exekútorom nemožno považovať za vzťah súkromnoprávny, ale verejnoprávny, čo odôvodňuje následné konštatovanie o nesprávnom úradnom postupe, ku ktorému došlo z dôvodu konania súdneho exekútora v rozpore so zákonom.

6. Za nesprávne právne posúdenie krajský súd považoval konštatovanie okresného súdu, že žalobkyňa si nárok na náhradu škody uplatnila predčasne. Zdôraznil, že pokiaľ ide o vzťah medzi zodpovednosťou súdneho exekútora podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku a zodpovednosťou štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z., zodpovednosť súdneho exekútora za škodu pri výkone funkcie je širšia. Exekučný poriadok ani zákon č. 514/2003 Z. z. nestanovujú prioritu alebo výlučnosť zodpovednosti za škodu, t. j. obe zodpovednosti stoja vedľa seba. Za škodu spôsobenú súdnym exekútorom pri výkone exekučnej činnosti vykonávanej z poverenia súdu zodpovedá vedľa štátu (s následným právom regresu) rovnako sám súdny exekútor, a to za podmienok stanovených § 33 ods. 1 Exekučného poriadku (v znení účinnom do 31. marca 2017, pozn.). Súdny exekútor nesie zodpovednosť za škodu, ktorú spôsobil aj sám podľa ustanovenia Exekučného poriadku, pričom právo výberu uplatnenia zodpovednosti je na poškodenom, keďže ani Exekučný poriadok a ani zákon č. 514/2003 Z. z. nestanovujú prioritu alebo výlučnosť zodpovednosti za škodu podľa niektorého z nich. Uvedený výklad, podľa ktorého má poškodený nárok na náhradu škody proti štátu aj proti súdnemu exekútorovi, pričom táto zodpovednosť je spoločná a nerozdielna, keď poškodený sa môže rozhodnúť či uplatní škodu iba proti štátu alebo iba proti súdnemu exekútorovi, prípadne proti obom, možno uplatniť iba v exekučných konaniach začatých do 31. marca 2017.

S účinnosťou od 1. apríla 2017 je zodpovednosť za škodu súdneho exekútora upravená v § 31 Exekučného poriadku, pričom nová právna úprava jednoznačne prioritizuje uplatňovanie nárokov proti súdnemu exekútorovi pri zodpovednosti za škodu podľa všeobecných predpisov súkromného práva, t. j. podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. V konaniach začatých po 1. apríli 2017 nárok na náhradu škody pri porušení povinnosti exekútora v exekučnom konaní bude možné uplatňovať priamo proti súdnemu exekútorovi len vtedy, ak nepríde k uspokojeniu nároku z majetku poisťovateľa, s ktorým má uzatvorenú zmluvu o zodpovednosti za škodu, alebo ak súdny exekútor porušil svoju povinnosť vyplatiť oprávnenému vymožené peňažné prostriedky a tieto nebolo možné uspokojiť z majetku poisťovateľa alebo súdneho exekútora.

7. V preskúmvanej veci išlo o exekučné konanie začaté pred 1. aprílom 2017, preto mala žalobkyňa na výber, či si uplatní nárok z titulu náhrady škody iba proti súdnemu exekútorovi alebo proti štátu. Krajský súd preto odlišne od názoru okresného súdu zastával názor, že boli splnené podmienky na priznanie nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom.

8. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie z dôvodu existencie vady zmätočnosti, ako aj z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci.

9. Vadu zmätočnosti sťažovateľka videla v odňatí možnosti uplatniť prostriedky procesnej obrany, čím sa podľa sťažovateľky žalobkyňa dostala do výhodnejšieho postavenia, ako aj v porušení princípu dvojinstančnosti, keďže krajský súd nevydal kasačné rozhodnutie, ako aj v nezohľadnení argumentácie sťažovateľky a priebehu súdneho konania.

10. Nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom sťažovateľka videla v nesprávnom riešení otázky, či nárok z titulu zodpovednosti za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. možno uplatniť skôr, ako je preukázaná bezúspešnosť uspokojenia nároku žalobcu z dôvodu bezdôvodného obohatenia od subjektu odlišného od štátu, ktorý sa na úkor štátu obohatil.

11. Najvyšší súd dospel k záveru o neporušení zásady rovnosti strán, keďže odvolanie žalobkyne bolo sťažovateľke doručené 24. apríla 2019 na vyjadrenie v lehote 10 dní, pričom sťažovateľka svoje právo nevyužila a k odvolaniu sa nevyjadrila.

12. Najvyšší súd nevidel ani porušenie princípu dvojinstančnosti civilného konania, pričom v podstatnom akcentoval, že možnosť zmeniť rozhodnutie súdu prvej inštancie je vlastnosťou apelačného opravného systému, na ktorom je založené odvolacie konanie v sporovom konaní. O podanom odvolaní rozhodoval odvolací súd, pričom konanie prebehlo na oboch inštanciách v súlade so zákonnými podmienkami vyplývajúcimi z Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

13. V súvislosti s absenciou dôvodov nezohľadňujúcou argumentáciu sťažovateľky najvyšší súd poukázal na obsah rozsudkov súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu, ktoré obsahujú jasné a zrozumiteľné odôvodnenie rozhodujúcich argumentov sporových strán. K namietanému nedostatočnému odôvodneniu rozsudku krajského súdu z 15. decembra 2021 najvyšší súd zdôraznil, že odôvodnenie obsiahnuté v bodoch 9 až 11 rozsudku krajského súdu v spojení s odôvodnením rozsudku okresného súdu v celom jeho kontexte spĺňa náležitosti odôvodnenia vyplývajúce z § 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP, keďže zodpovedá základnej štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami, úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej,

pričom argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé.

14. K dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia najvyšší súd uviedol, že sťažovateľka síce nastolila konkrétnu právnu otázku (bod 10 tohto uznesenia), nešlo však o takú, od ktorej by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, keďže zo strany súdneho exekútora nemohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu s výnimkou odmeny za exekúciu. Dovolací súd zároveň poukázal na súdom prvej inštancie vykonané dokazovanie, z ktorého vyplynula špecifikácia platieb na účet súdnej exekútorky, pričom žalobkyňa si uplatnila v príslušnom konaní len zexekvovanú istinu bez ďalších nárokov. Ďalej akcentoval, že vo vzťahu k súdnemu exekútorovi neexistuje konkurencia nároku žalobkyne z bezdôvodného obohatenia s nárokom na náhradu škody proti štátu. Z hľadiska postavenia súdneho exekútora a výkonu jeho činnosti je zrejmé, že súdny exekútor v súvislosti s výkonom exekučnej činnosti má postavenie verejného činiteľa a vykonávanie exekučnej činnosti je výkonom verejnej moci.

II.

Argumentácia sťažovateľky

15. Sťažovateľka argumentuje ústavnou neudržateľnosťou napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v kontexte vysporiadania sa s namietanou vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP.

16. V konkrétnostiach argumentuje, že rozsudkom okresného súdu bola žaloba zamietnutá v celom rozsahu, preto nebola oprávnená podať odvolanie. Okresný súd odmietol všetky námietky sťažovateľky s výnimkou námietky o predčasnosti uplatneného nároku z dôvodu prebiehajúcich konaní, na ktorej podklade bola žaloba zamietnutá. Sťažovateľka tak, aj keď nesúhlasila s právnym posúdením svojich námietok, nebola podľa § 358 a § 359 CSP oprávnená podať odvolanie.

17. Sťažovateľka nepopiera, že sa k odvolaniu žalobkyne nevyjadrila, avšak jej prípadné vyjadrenie by smerovalo len k posúdeniu predčasnosti uplatneného nároku na náhradu škody, a nie k záverom o neopodstatnenosti ostatných námietok prezentovaných v priebehu konania, ktorým sa odvolací súd nevenoval. Nepodanie vyjadrenia v rámci odvolacieho konania je preto irelevantné.

18. Odvolací súd tak posudzoval žalobu iba v rozsahu a z dôvodov uplatnených žalobkyňou, zároveň sa však inými pre rozhodnutie podstatnými skutočnosťami prednesenými sťažovateľkou v konaní pred okresným súdom nezaoberal, tieto pritom rovnako predstavovali dôvod na zamietnutie žaloby.

19. Sťažovateľka argumentuje povinnosťou odvolacieho súdu vysporiadať sa so všetkými pre vec podstatnými námietkami prednesenými sporovými stranami v priebehu konania, a to konkrétne s aktívnou vecnou legitímáciou žalobkyne, s možnosťou ustálenia výšky škody až po právoplatnom skončení exekučných konaní, s tvrdením, že nárok na náhradu škody nevzniká, pokiaľ žalobkyňa spoľahlivo nepreukáže, že pohľadávka sa stala nevymáhateľnou, ako aj s nutnosťou aplikácie § 31 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017. Predmetnými námietkami sa zaoberal výlučne okresný súd, ktorý ich vyhodnotil ako nedôvodné, a na spochybnenie týchto záverov nemala sťažovateľka vytvorený žiadny procesný priestor. V tomto smere poukazuje na judikatúru ústavného súdu k tzv. prekvapivému rozhodnutiu.

20. Odvolací súd odňal sťažovateľke možnosť uplatniť prostriedky procesnej obrany vydaním zmeňujúceho rozsudku za súčasného neposúdenia všetkých právne významných otázok, pričom arbitrárny postup neodstránil ani najvyšší súd v dovolacom konaní. Poukazuje na nález ústavného súdu vydaný vo veci sp. zn. IV. ÚS 536/2018, podľa ktorého nerešpektovanie princípu dvojinštančnosti súdneho konania odvolacím súdom znamená odňatie možnosti konať pred súdom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

21. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka ústavnej neakceptovateľnosti a neutržateľnosti záveru dovolacieho súdu prezentovaného v kontexte namietanej vady zmätočnosti o tom, že postupom a rozhodnutím odvolacieho súdu nedošlo k porušeniu princípu dvojinštančnosti civilného konania, zásady rovnosti strán ani k porušeniu práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia.

22. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie:

23. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vychádza vo svojej judikatúre z názoru, že štát nie je v nadväznosti na čl. 34 dohovoru nositeľom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (Karagiannis proti Grécku, rozhodnutie č. 33408/05 z 27. 9. 2007, Breisacher proti Francúzsku, rozhodnutie č. 76976/01 z 26. 8. 2003, Danderyds Kommun proti Švédsku, rozhodnutie č. 52559/99 zo 7. 6. 2001, Yershova proti Rusku, rozhodnutie č. 1387/04 z 8. 4. 2010, Kotov proti Rusku, rozhodnutie č. 54522/00 zo 14. 1. 2010, Ismeta Bačić proti Chorvátsku, rozhodnutie č. 43595/06 z 19. 6. 2008).

24. Vzhľadom na ustálenú rozhodovaciu prax ESLP, berúc do úvahy skutočnosť, že sťažovateľkou je Slovenská republika zastúpená v konaní ústredným orgánom verejnej moci, ústavný súd časť ústavnej sťažnosti, ktorou sa namieta porušenie práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú, nezistiac žiadnu možnosť vyslovenia porušenia označeného práva po prípadnom prijatí časti ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 273/2021, III. ÚS 333/2021, IV. ÚS 232/2022).

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu:

25. Sťažovateľka je procesne legitimovaná na podanie ústavnej sťažnosti v časti označeného základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, keďže v príslušnom konaní pred všeobecnými súdmi vystupovala v rovnom postavení s druhou stranou (žalobkyňou). Sťažovateľka je ako právnická osoba teda spôsobilá byť nositeľkou označeného práva zaručeného ústavou

(m. m. II. ÚS 16/2011, II. ÚS 578/2018), keďže v napadnutom konaní pred najvyšším súdom, v ktorom bolo vydané napadnuté uznesenie, nevykonávala verejnú moc. Ústavnú sťažnosť v relevantnej časti preto podala oprávnená osoba – sťažovateľka (§ 122 zákona o ústavnom súde), ktorá je v konaní o ústavnej sťažnosti v súlade s § 35 ods. 1 zákona o ústavnom súde zastúpená ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky.

26. Ústavný súd v úvodnej časti tohto rozhodnutia upriamuje pozornosť na svoju ustálenú rozhodovaciu činnosť, podľa ktorej nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujú a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

27. Ústavný súd ďalej považuje za žiaduce v rámci formulovania všeobecných východísk, ktoré tvoria ústavnoprávny základ jeho rozhodovania o časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky, rešpektujúc judikatúru ESĽP, zdôrazniť, že jedným z kľúčových princípov spravodlivého súdneho konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, je aj právo na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Jeho obsahom je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07). Potreba náležité odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

28. Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníka konania (či strany sporu), je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony strany v spore primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (m. m. IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

29. V zmysle už prezentovaných záverov sa ústavný súd pri posúdení namietaného porušenia základného práva podľa ústavy sústredil a zameril na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľky, ktorú uplatňovala v podanom dovolaní, vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či má súdom zvolená interpretácia aplikovaných právnych noriem ústavnoprávne akceptovateľný charakter.

30. Sťažovateľka atakuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ako aj postup v napadnutom konaní z dôvodu ústavnej neudržateľnosti a arbitrárnosti v kontexte namietanej vady zmätočnosti, ku ktorej podľa názoru sťažovateľky v konkrétnostiach došlo z dôvodu nevysporiadania sa odvolacieho súdu so všetkými pre vec podstatnými námietkami prezentovanými v rámci prvoinštančného konania. Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd s námietkami sťažovateľky,

ktorými odôvodňovala prípustnosť a zároveň dôvodnosť ňou podaného dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, vysporiadal ústavne akceptovateľným spôsobom.

31. Obsahom základného práva na súdnu ochranu je právo každého domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, pričom v súlade s čl. 51 ods. 1 ústavy sa uvedeného práva možno domáhať len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú.

32. Pre posúdenie ústavnej udržateľnosti záveru najvyššieho súdu v súvislosti s namietanou vadou zmätočnosti odvolacieho konania má preto podstatný význam charakter a účel odvolacieho konania, ako to vyplýva z príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku.

33. Sťažovateľka svoje tvrdenie opiera o premisu, podľa ktorej bolo povinnosťou odvolacieho súdu vysporiadať sa so všetkými námietkami ňou prezentovanými v konaní pred okresným súdom, t. j. aj tými, ktoré okresný súd posúdil ako nedôvodné. Žaloba smerujúca proti sťažovateľke bola na súde prvej inštancie zamietnutá výlučne na podklade dôvodnosti námietky sťažovateľky o predčasnosti uplatneného nároku, takže rozsudok okresného súdu bol vydaný v konečnom dôsledku v prospech sťažovateľky, čo sťažovateľku diskvalifikovalo z možnosti podať odvolanie a prezentovať tak svoju argumentáciu k ostatným námietkam, ktoré boli vyhodnotené okresným súdom ako nedôvodné. Tvrdenia sťažovateľky je treba odmietnuť.

34. Argumentáciu sťažovateľky atakujúcu v konečnom dôsledku základné právo na súdnu ochranu je potrebné vnímať v kontexte zákonnej právnej úpravy odvolacieho konania, ktorá uvedené základné právo v konkrétnostiach upravuje. Procesný kódex upravuje aktívnu procesnú legitímáciu tak, že oprávneným subjektom na podanie odvolania je strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP). V konkrétnych okolnostiach veci patrila aktívna procesná legitímácia žalobkyni ako v konaní pred okresným súdom neúspešnej sporovej strane. Okrem toho odvolací súd je viazaný s výnimkou stanovených prípadov (§ 379 CSP) rozsahom odvolania a preskúmava napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie len z dôvodov, ktoré odvolateľ uvádza vo svojom odvolaní (§ 380 CSP) s výnimkou väd týkajúcich sa procesných podmienok, na ktoré prihliada, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené.

35. Odvolací súd bol v súlade s už uvádzanom právnou úpravou povinný vysporiadať sa s odvolacími námietkami odvolateľky – žalobkyne, čo aj urobil, ku ktorým sťažovateľka mala možnosť sa vyjadriť, no túto možnosť nevyužila. Z uvedeného dôvodu k porušeniu zásady rovnosti sporových strán nemohlo dôjsť tak, ako to ústavne udržateľne skonštatoval aj najvyšší súd.

36. Účelom odvolacieho konania nie je opätovne sa nad rámec odvolania vysporadúvať, ako to predostiera sťažovateľka, keď poukazuje na zachovanie dvojinštančnosti konania, so všetkými pre rozhodnutie vo veci podstatnými okolnosťami, ale s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, resp. vo vyjadrení k nemu. Uvedené potvrdzuje zákonné ustanovenie § 393 ods. 2 CSP, podľa ktorého v odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uvedie stručný obsah napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci.

37. Povinnosť vysporiadať sa s podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie má odvolací súd pri vydaní potvrdzujúceho rozhodnutia, a to v prípade, že sa s nimi

nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia samotný súd prvej inštancie (§ 387 ods. 3 CSP), čo však nebol prípad sťažovateľky. S prihliadnutím na uvedené je odôvodnenie najvyššieho súdu k tvrdeniu o porušení princípu dvojinstančnosti konania rovnako ústavne udržateľné.

38. Napokon ani argumentácia sťažovateľky o prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu nemôže obstať. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie (porovnaj 3Cdo/102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat' ne/správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (porovnaj 5Cdo/46/2011).

39. K zmene rozsudku okresného súdu došlo z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia námietky predčasnosti uplatneného nároku na náhradu škody, ku ktorému sa v rámci odvolacieho konania sťažovateľka mala možnosť vyjadriť, no túto možnosť vedome nevyužila, a preto je námietka o prekvapivosti rozsudku krajského súdu už *prima facie* nedôvodná.

40. Sťažovateľka tak nebola pozbavená svojho práva na súdnu ochranu, keďže pred vydaním rozsudku krajského súdu založeného na nesprávnom právnom posúdení predčasnosti uplatneného nároku, vychádzajúc z odvolacej námietky žalobkyne, nebola diskvalifikovaná z možnosti uplatňovať svoje procesné práva priznané jej Civilným sporovým poriadkom a vyjadriť sa k odvolacej námietke žalobkyne, na ktorej napokon krajský súd svoj rozsudok založil. Na podklade uvedeného je potrebné argumentáciu sťažovateľky vyhodnotiť ako nedôvodnú vo vzťahu k ňou namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu odôvodnením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v súvislosti s námietkou porušenia zásady rovnosti strán a dvojinstančnosti konania.

41. Rovnako odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu k tvrdeniu sťažovateľky o absencii dôvodov rozsudku odvolacieho súdu, ktoré by zohľadňovali argumentáciu sťažovateľky prezentovanú v konaní pred súdom prvej inštancie je potrebné vnímať ako ústavne udržateľné (bod 13 tohto uznesenia) a vychádzajúce z už stabilnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu, podľa ktorej prvoinstančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (II. ÚS 78/05), takže odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. I. ÚS 284/2022).

42. Na podklade už uvádzaných predbežných záverov k jednotlivým námietkam sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že skutočnosti, ktoré sťažovateľka uvádza v ústavnej sťažnosti, neindikujú nedostatočnosť odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu a neumožňujú prijať záver, že v postupe najvyššieho súdu a ním vydanom rozhodnutí došlo k takým pochybeniam, ktoré by mali ústavnoprávny rozmer, teda ktoré by vytvárali priestor na možnosť vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

43. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd, prihliadajúc na čiastkové závery, hodnotí námietky sťažovateľky o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, ako zjavne neopodstatnené, čo je dôvodom

na odmietnutie relevantnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

44. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. februára 2024

Libor Duľa
predseda senátu